

Δημιουργική γνώση

Μια άλλη ματιά για το «νέο σχολείο»

ΤΟΥ ΛΟΥΚΑ ΒΛΑΧΟΥ | ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ «ΤΑ ΝΕΑ»: 05/04/2011 07:00 |

Μία δασκάλα του νηπιαγωγείου διδάσκει σε μια τάξη παιδιών ηλικίας 5-6 ετών ζωγραφική. Πίσω πίσω στην αίθουσα κάθεται ένα κοριτσάκι έξι ετών που είναι απορροφημένο από τη ζωγραφική του και δουλεύει ασταμάτητα. Το πλησιάζει η δασκάλα και το ρωτά: «Τι ζωγραφίζεις;» και εκείνο της εξηγεί: «Ζωγραφίζω τον Θεό». «Μα κανένας δεν ξέρει με τι μοιάζει ο Θεός», λέει η δασκάλα. Το κοριτσάκι απαντά: «Θα ξέρουν σε λίγο».

Η παραπάνω ιστορία είναι παρμένη από ένα βιβλίο που κυκλοφόρησε το 2009 στα αγγλικά με το τίτλο «The Element: How finding your passion changes everything». Συγγραφέας είναι ο διακεκριμένος παιδαγωγός Σερ Κεν Ρόμπινσον. Ο Ρόμπινσον παραθέτει την ιστορία της μικρής μαθήτριας του νηπιαγωγείου για να δείξει τη μεγάλη αυτοπεποίθηση, τη φαντασία και τη δημιουργικότητα που έχουν τα μικρά παιδιά, σε σχέση με τα μεγαλύτερα σε ηλικία, στη δευτεροβάθμια και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και κυρίως στους ενήλικους. «Αν ρωτήσεις», γράφει στο βιβλίο του, «τα παιδιά του νηπιαγωγείου ποιοι από εσάς πιστεύετε ότι είστε δημιουργικοί θα σηκώσουν τα χέρια τους οι περισσότεροι μαθητές. Αν ωστόσο επαναλάβεις την ίδια ερώτηση στο γυμνάσιο ή το λύκειο, τα χέρια λιγοστεύουν, στο πανεπιστήμιο είναι πολύ λίγα και αν την απευθύνουμε στους συναδέλφους μας στο χώρο εργασίας θα είναι θαύμα αν κάποιος σηκώσει το χέρι τους. Το εκπαιδευτικό σύστημα σκοτώνει την αυτοπεποίθηση και τη δημιουργικότητα στα νέα παιδιά».

Τα παιδιά μας, ενώ ξεκινούν από το νηπιαγωγείο γεμάτα νέες ιδέες, σταδιακά στα τελευταία έτη σπουδών τους στα πανεπιστήμια τα ακούμε να λένε: «να το πάρω (εννοούν το πτυχίο), να τους το δώσω (στους γονείς τους) να με αφήσουν ήσυχο». Είναι θλιβερό αλλά με την αυξανόμενη ανεργία στους νέους οι γονείς γίνονται πειστικοί και επιμένουν ότι τα παιδιά τους πρέπει να σπουδάσουν σε ειδικά σχολεία αυτό που εκείνοι επιθυμούν ή υποδεικνύουν οι θλιβερές, κατά τη γνώμη μου, «μελέτες» με τίτλους όπως: «Ποιες σχολές έχουν τις μεγαλύτερες ευκαιρίες για επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων τους». Τα αποτελέσματα είναι μάλλον τραγικά. Οι παλιότερες γενιές στην Ελλάδα έδιναν πολύ μεγαλύτερη σημασία στην ευτυχία των παιδιών τους και στα φυσικά τους χαρίσματα και λιγότερο σε ποια σχολή θα περάσουν για να έχουν σίγουρη επαγγελματική αποκατάσταση. Στο βιβλίο του ο Ρόμπινσον προειδοποιεί επίσης ότι το σημερινό σχολείο μάς απομακρύνει από τη δημιουργική και καινοτόμο σκέψη. Δίνει έμφαση στην απομνημόνευση της υπάρχουσας γνώσης και όχι στη δημιουργική σκέψη. Περιορίζει μέσα σε στενά πλαίσια την αξιολόγηση των ικανοτήτων των μαθητών. Τα σημερινά προγράμματα σπουδών αναπτύσσουν μόνο ένα κομμάτι του εγκεφάλου μας (κυρίως το αριστερό). Η εκπαίδευση λοιπόν, σύμφωνα με τον Ρόμπινσον, δεν χρειάζεται μία απλή μεταρρύθμιση. Θα πρέπει να ανατραπεί προκειμένου να απομακρυνθεί από το ομοιόμορφο και παγιωμένο για όλους πρόγραμμα σπουδών και να στραφεί προς την εξατομικευμένη εκπαίδευση. Η αξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται με βάση τις ικανότητες και τα ειδικά προσόντα κάθε παιδιού, ενώ τα παιδιά θα πρέπει να

βρίσκονται σε ένα περιβάλλον που θέλουν να μάθουν και μόνα τους ώστε να ανακαλύψουν ποιο αντικείμενο τους γοητεύει πραγματικά.

Ο Ρόμπινσον ορίζει σαν «το στοιχείο μας» το σημείο όπου τα ταλέντα μας συναντούν το προσωπικό μας πάθος. Όταν είναι κανείς στο στοιχείο του, ανακαλύπτει ότι έχει απίστευτη ενεργητικότητα για πολλές ώρες εργασίας και ταυτόχρονα είναι δημιουργικός και καινοτόμος. Στο βιβλίο του χρησιμοποιεί ένα μεγάλο αριθμό από παραδείγματα ανθρώπων που εργάζονται «στο στοιχείο τους» προκειμένου να αναδείξει αυτό το σημείο. Σε σχέση με την επικαιρότητα του θέματος, γράφει: «Λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις που έχουμε να αντιμετωπίσουμε, χρειαζόμαστε όλους τους πολίτες να είναι «στο στοιχείο τους» για να σκεφτούν επαναστατικές λύσεις. Χρειαζόμαστε επειγόντως να κάνουμε πιο αποτελεσματική χρήση των ανθρώπινων πόρων μας σε τούτο το πλανήτη. Αυτό είναι απαραίτητο για την ευημερία και για την υγεία των κοινωνιών μας».

Το πραγματικά «νέο σχολείο», δεν θα πρέπει να έχει στόχο να περάσουν οι μαθητές ένα παγωμένο και αρτηριοσκληρωτικό τεστ εισαγωγικών εξετάσεων για τα πανεπιστήμια, που στη συνέχεια θα τους οδηγήσει στις σχολές με αυξημένη επαγγελματική ζήτηση σύμφωνα με τους «ειδικούς» και τους πίνακες που θα αναρτήσουν στις εφημερίδες τους επόμενους μήνες, αλλά το να ανακαλύψουμε ποιο τελικά είναι το «στοιχείο» του κάθε μαθητή και μαθήτριας και πως η επαγγελματική τους ενασχόληση θα τους γεμίζει χαρά για μια ολόκληρη ζωή.

Το πραγματικά «νέο σχολείο», δεν θα πρέπει να έχει στόχο να περάσουν οι μαθητές ένα παγωμένο και αρτηριοσκληρωτικό τεστ εισαγωγικών εξετάσεων για τα πανεπιστήμια, που στη συνέχεια θα τους οδηγήσει στις σχολές με αυξημένη επαγγελματική ζήτηση σύμφωνα με τους «ειδικούς»
ο Λουκάς Βλάχος είναι καθηγητής στο Τμήμα Φυσικής του Αριστοτελείου πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης